

Wprowadzenie

Oddawana do rąk Czytelnika książka pt. *Ewolucja nauk ekonomicznych. Jedność a różnorodność, relacje do innych nauk, problemy klasyfikacyjne* jest próbą przedstawienia stanu refleksji przedstawicieli szeroko rozumianego środowiska naukowców reprezentujących nauki ekonomiczne jako integralną dziedzinę wiedzy składającą się w trakcie przygotowania tego tekstu z czterech dyscyplin – ekonomii, finansów, nauk o zarządzaniu i towaroznawstwa, nad tożsamością tejsze dziedziny. Z punktu widzenia prowadzonych tutaj rozważań, zmiany w klasyfikacji dyscyplin dokonane we wrześniu 2018 roku nie mają większego znaczenia. Można przyjąć, że obecna dyscyplina ekonomia i finanse to suma dwóch wcześniej występujących dyscyplin, czyli ekonomii i finansów. Z kolei obecna dyscyplina nauki o zarządzaniu i jakości to wynik połączenia dwóch wcześniej występujących dyscyplin, a mianowicie nauki o zarządzaniu i towaroznawstwa (w części).

Podjęmowane tutaj rozważania są efektem wieloletniej dyskusji prowadzonej w środowisku przedstawicieli nauk ekonomicznych, zwłaszcza członków Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk i Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

Ważną rolę w wypracowaniu koncepcji konferencji, na której prezentowane były zawarte w niniejszej książce wystąpienia, odegrały zwłaszcza trzy wydarzenia:

1. Posiedzenie Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN z dnia 9 września 2013 roku, w trakcie którego prof. M. Gorynia zaprezentował wystąpienie *Klasyfikacja nauk ekonomicznych – dywergencja czy konwergencja?*
2. Posiedzenie Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN z dnia 13 marca 2017 roku poświęcone zagadnieniu *Klasyfikacja nauk ekonomicznych – dywergencja czy konwergencja?*, w czasie którego przedstawiono cztery wystąpienia:
 - prof. M. Gorynia, *Uwagi wprowadzające do dyskusji*,
 - prof. B. Fiedor, *Integracja vs. różnorodność w ekonomii w kontekście różnic metodologiczno-filozoficznych. Perspektywa mikroekonomiczna*,
 - prof. K. Jajuga, *Przemiany w naukach ekonomicznych a klasyfikacja dyscyplin*,
 - prof. A. Wojtyła, *Czy w wyniku obecnego kryzysu światowego zmienił się zakres i sposób uprawiania ekonomii?*

3. Wspólne seminarium Rady Naukowej PTE i Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN z dnia 13 czerwca 2017 roku na temat *Ewolucja nauk ekonomicznych – relacje między dyscyplinami*, w trakcie którego zostały wygłoszone trzy wystąpienia:
- prof. B. Nogalski, *Tożsamość nauk o zarządzaniu*,
 - prof. J. Wiktor, *Refleksja nad relacjami interdyscyplinarnymi w naukach ekonomicznych. Między formalizmem klasyfikacji a pragmatyką rozstrzygnięć*,
 - prof. J. Wilkin, *Nauka przekracza wszelkie granice*.

Przełomowe znaczenie dla powstania niniejszej monografii miało zorganizowanie przez Radę Naukową PTE i Komitet Nauk Ekonomicznych PAN konferencji pt. *Ewolucja nauk ekonomicznych. Jedność a różnorodność, relacje do innych nauk, problemy klasyfikacyjne*. Konferencja odbyła się 14 marca 2018 roku w Warszawie. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że do udziału w konferencji zostali zaproszeni przedstawiciele sześciu komitetów PAN (nazwy komitetów podano w dalszej części wprowadzenia), związanych z szeroko rozumianymi naukami ekonomicznymi. Organizatorzy konferencji zaproponowali Autorom referatów podjęcie następujących problemów:

- ewolucja badań wewnątrz dyscyplin nauk ekonomicznych – ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu, towaroznawstwo;
- ewolucja miejsca nauk będących przedmiotem zainteresowania danego komitetu PAN w ramach nauk ekonomicznych albo relacji z naukami ekonomicznymi;
- ewolucja relacji pomiędzy dyscyplinami nauk ekonomicznych;
- ewolucja relacji pomiędzy dziedziną nauk ekonomicznych a innymi obszarami i dziedzinami nauki: imperializm ekonomii jako nauki a współpraca z innymi dziedzinami nauk;
- problem interdyscyplinarności w naukach ekonomicznych;
- inne zagadnienia uznane za ważne z punktu widzenia zarysowanego tytułu konferencji.

Uwzględnienie powyższych założeń przez Autorów wystąpień miało doprowadzić do sformułowania odpowiedzi na następujące pytanie:

„W czym przejawia się odrębność i podobieństwo omawianej w referacie nauki w stosunku do innych dyscyplin/subdyscyplin dziedziny nauk ekonomicznych czy też innych dziedzin?”

Niżej podano skład Rady Programowej i Komitetu Organizacyjnego konferencji pt. *Ewolucja nauk ekonomicznych. Jedność a różnorodność, relacje do innych nauk, problemy klasyfikacyjne*.

Rada Programowa:

- przewodniczący – prof. Marian Gorynia, przewodniczący RN PTE
- prof. Elżbieta Mączyńska, prezes PTE
- prof. Bogusław Fiedor, wiceprezes PTE, wiceprzewodniczący KNE PAN

- prof. Jerzy Wilkin, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN
- prof. Emil Panek, przewodniczący Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN
- prof. Krzysztof Jajuga, przewodniczący Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN
- prof. Bogdan Nogalski, przewodniczący Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzaniu PAN
- prof. Małgorzata Zaleska, przewodnicząca Komitetu Nauk o Finansach PAN
- prof. Irena E. Kotowska, przewodnicząca Komitetu Nauk Demograficznych PAN
- prof. Zenon Wiśniewski, przewodniczący Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN

Komitet Organizacyjny:

- przewodniczący – prof. Eugeniusz Kwiatkowski, członek Prezydium RN PTE
- prof. Joanna Kotowicz-Jawor, członek Prezydium RN PTE
- dr Jerzy Kaźmierczyk, sekretarz RN PTE
- Krystyna Łuszczynska, Biuro Zarządu Krajowego PTE

Merytoryczny program konferencji zawierał wprowadzenie przedstawione przez prof. Mariana Gorynię, przewodniczącego Rady Naukowej PTE, pt. *Współczesne nauki ekonomiczne – tożsamość, ewolucja, klasyfikacje*, a także trzy panele, które obejmowały wymienione niżej wystąpienia oraz dyskusję wokół podjętej w nich problematyki:

I Panel (Komitet Nauk Ekonomicznych oraz Komitet Nauk o Finansach) – prowadzenie: prof. Marian Gorynia i prof. Małgorzata Zaleska – przewodnicząca KNoF PAN

- prof. Bogusław Fiedor (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) – *Podział na ortodoksję (mainstream) i heterodoksję w świetle potrzeby różnorodności metodologicznej w ekonomii*
- prof. Jerzy Wilkin (Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa) – *Ekonomia a inne nauki społeczne. Korzyści i trudności badań interdyscyplinarnych*
- prof. Andrzej Wojtyna (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) – *Trwale czy przejściowe zmiany w badaniach ekonomicznych w reakcji na obecny kryzys?*
- prof. Stanisław Flejterski (Uniwersytet Szczeciński) – *Stan współczesnych nauk o finansach. Status metodologiczny, struktura, otoczenie, paradygmaty*

II Panel (Komitet Nauk Organizacji i Zarządzania PAN oraz Komitet Statystyki i Ekonometrii PAN) – prowadzenie: prof. Marian Gorynia i prof. Bogdan Nogalski – przewodniczący KNOiZ PAN

- prof. Stanisław Sudoł (Wyższa Szkoła Menedżerska) – *Nauki o zarządzaniu. Przedmiot, granice i miejsce w klasyfikacji nauk*
- prof. Wojciech Czakon (Uniwersytet Jagielloński) – *Tożsamość nauk o zarządzaniu: rozwój, legitymizacja, wyróżniki*

- prof. Mirosław Szreder (Uniwersytet Gdański) – *Rola badań statystycznych w naukach ekonomicznych w świetle nowych możliwości określanych mianem big data*
- prof. Krzysztof Jajuga (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) – *Ewolucja nauk ekonomicznych – dylematy klasyfikacji dyscyplin*

III Panel (Komitet Nauk Demograficznych oraz Komitet Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN) – prowadzenie: prof. Marian Gorynia i prof. Zenon Wiśniewski – przewodniczący KNoPiPS PAN

- prof. Irena E. Kotowska (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), prof. Jolanta Kurkiewicz (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) – *Ewolucja badań procesów ludnościowych oraz relacji między demografią a naukami ekonomicznymi*
- dr hab. Elżbieta Gołata prof. UEP (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), dr Maciej Beręsewicz (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu) – *Przyszłość badań statystycznych wobec potrzeb społecznych i gospodarczych na przykładzie spisu ludności*
- prof. Marta Juchnowicz (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie) – *Rozwój ZZL – w kierunku kapitału ludzkiego*
- prof. Eugeniusz Kwiatkowski (Uniwersytet Łódzki) – *Kierunki i charakter badań w ekonomii pracy oraz jej relacje do dziedzin i dyscyplin naukowych*

Struktura i układ treści niniejszej monografii korespondują z wyżej przedstawionym programem konferencji. Ponadto warto zaznaczyć, że relacjonowana tutaj dyskusja w żadnym wypadku nie może być uznana za zakończoną. Wydaje się, że dobrą praktyką powinno stać się okresowe organizowanie podobnych konferencji, aby refleksja nad stanem nauk ekonomicznych miała charakter bardziej dojrzały i w ten sposób przyczyniała się do podniesienia ich poziomu, a tym samym społecznej użyteczności.

Marian Gorynia